GAZETA KRAKOWSKA

N^{ro.} 2.

W e Srzodę Dnia 4. Stycznia 1797.

PATENT.

My Franciszek Wtóry, z Bożey Łaski obrany Cesarz Rzymski, po wszystkie czasy Pomnożyciel Rzeszy, Król Niemiecki, Węgierski, Czeski, Gallicyi i Lodomeryi &c. Arcy-Xiąże Austryi, Xiąże Burgundyi i Lotharingii, Wielki Xiązę Toskański &c. &c.

Pożytki z rewizyi umarłych nietylko na prywatne bespieczeństwo poiedyńczych obywatelow rozciągaią się, których życie przez samo to zapewnienie, iż podczas tego rewizyi prawa żaden, chociażby też sekretnie uczyniony gwałt łatwo utaić się nie może, przeciw domowym zasadzkom, i prywatney zemście iest zabespieczone; ale też i kray rozliczny ztąd pożytek odbirać może. Gdy z regestrow umarłych pilnie zapisywanych, o chorobach zarazliwych, o większey, lub mnieyszey liczbie umarłych dostatecznieyszą zasiągaiac wiadomość, tym samym do przepisania prawideł do zdrowia sciągaiących się iakoby pewny nieiaki sposób obmyslony bydź może.

Istotną tedy potrzebą iest, ażeby to urządzenie w naszey także nowo nabytey prowincyi Galicyi zachodniey stosownie do przepisow w innych naszych Państwach dziedzicznych trwaiacych wprowadzone było.

Poczynaiac przeto od 1go Listopada 1796 roku nikt zgoła, bez uwagi na rożnicę stanu, Religii, godności, wieku, i Płci, tudzież Xięża swiecey i zakonni oboiey płci od tey rewizyi umarłych wyietemi bydź niepowinni.

Dla takowego ciał umarłych oglądania maią bydź po wszystkich mieyscach, i Miastach w kraiu chyrurgowie, gdzie się znayduią, za rewizorow postanowieni, i tym końcem w obowiązek przysięgi wzięci.

O każdym przypadku śmierci należy ustanowionemu rewizorowi umarłych z wymienieniem ulicy, i Numeru domu, gdzie się tenże przypadek wydarzył, donieść, rewizor zaś po uczynioney wizyi da cedułkę z pozwoleniem, ażeby ciało zmarłego pochowane było. Od tey cedułki w głównym mieście Krakowie 15 kraycarow, po innych zaś miastach 6 kraycarow ustanowionemu rewizorowi natychmiast, i nieochybnie zapłacone bydź maią; od tey iednak opłaty ci się wyłączaią, których oczywiste ubostwo zaświadczeniem parocha własnego i wóyta stwierdzone zostanie. Wspomnione pozwolenia, czyli cedułki, które rewizor daie, w głownym mieście Krakowie za każdą razą naysamprzod Dyrekcyi policyiny, po Miastach cyrkularnych urzędowi cyrkularnemu, po innych zaś miastach przełożonemu mieyscowemu zawsze okazane i od nich podpisane bydź powinny.

Po mieyscach, gdzie takowa rewizya, i oglądanie ciał umarłych wprowadzone

iest, żaden proboszcz chować umarłego niepierwey ma, aż mu należący zmarłego cedułkę rewizyi okażą: przeciwnie bowiem czyniący zapłaceniem trzech czerwonych złotych do funduszu policyinego za każdym przypadkiem ukarany zostanie.

Dla wygody oglądaiącego ciała umarłych powinien ów lekarz, albo chyrurg, który zmarłego w kuracyi swey miał, w domu zmarłego zostawić cedułkę, wyraziwszy w niey rzetelnie krotkiemi słowy chorobę, i gatunek śmierci zeszłego. Gdyby zaś ten, lub ów cedułki tey niezostawił, iaka w głownym mieście Krakowie z cedułka oglądania przed Dyrekcyą Policyi, w miastach cyrkularnych przed urzędem cyrkularnym, w innych zaś miastach przed przełożonym mieyscowym okazana bydź musi; alboteż gdyby te opisanie za fałszywe znalezione było; tedy w obydwoch przypadkach podpadnie tenże karze trzech czerwonych złotych na rzecz funduszu policyinego.

Księgi rewizyi i oglądania ciał umarłych trzymane bydź mnie iednakowym sposobem wszędzie, ato podług przyłączonego formularza pod Nrem 1 zapisywane bydź powinny. Do pierwszey rubryki miesiąc i dzień, którego ciało umarłego oglądane było, zapisuie się. W następuiącą rubrykę imie onegoż; w trzeciey, która oznacza płeć, słowo męszczyzna, lub kobieta, z przydatkiem Numeru 1 zapisze się. Z tych numerow płci razem zniesionych wyniknie summa jeneralna umarłych. Wiek na pięć gatunkow podzielony iest: oglądany podobnież Numerem 1 do kolumny iemu przyzwoitey zaciągnioy będzie.

Rodzay śmierci dzieli się pryncypalnie na dwa gatunki, a z tych każden znowuż na 3 rubryki. Nie iest dosyć na tym, w każdey z tych umarłego Numerem 1 zanotować, aleteż gatunek śmierci w krotkich słowach wytknięty bydź powinien, iako w formularzu: na suchoty, powiesił się, przypadkiem z padł z rusztowania. Pożytki z tego regestru wypływaiące każden widzi, gdy z onegoż nietylko summa umarłych, aleteż ile ludzi iakiey płci i wieku, i iaką śmiercią zeszło, poznaie sie.

Na końcu każdego roku regestra takowe rewidowanych umarłych w iednę jeneralną Tabellę wciągnione będą, i naydaley w połowie miesiąca stycznia roku następuiącego do urzędow cyrkularnych przesłane bydź powinny.

Każden urząd cyrkularny powinien będzie wszystkich tych sobie przesłanych regestrow, iako y z odebranych od Plebanow, i Rabinow konsygnacyi narodzonych, slubnych, i umarłych konsygnacyą cyrkularną w Tabellę podług przyłączonego Formularza Nro. 2 która im drukowana dana będzie, wpisywać, i takową konsygnacyą naydaley na końcu rzeczonego miesiąca stycznia do rządow kraiowych przesyłać.

Gdyby z przesłanych regestrow w iakim cyrkule nadto wielka różnica w ubywaniu, lub przybywaniu ludu pokazała się, starostowie cyrkularni do swoich Tabell relacyą przyłączą, w którey pewne: lub gdyby takich nie było, na domniemaniu zasadzaiące się przyczyny tey wielkiey różnicy dadzą.

Rządy kraiowe z regestrow cyrkularnych Tabellę kraiową wyciągną, i przeszlą z swoiemi uwagami, i z swoią opinią do naszego naywyższego Dyrektoryum, gdzie na końcu miesiąca lutego ze wszystkich Królewstw Tabelle iuż odesłane bydź powinny.

Summaryczne Tabelle narodzonyuh, slubow, i umarłych stołecznego Miasta, i całego Królewstwa, iako rzecz do politycznych kalkulacyi, i spekulacyi wielce potrzebna corocznie drukiem w kraiu obwieszczone bydź maią.

Dan w Stołecznym i rezydencyonalnym mieście naszym Wiedniu dnia 21 Października 1796. Panowania naszego piątego roku.

F R A N C I S Z E K.

(L. S.)

Prokop Hrabia Lazancki, Krolestwa Czeskiego Nayw. &c. A. A. Kanclerz.

Z Rozkazu Naywyższego J. C. K. Mci
Podpisano Leopold von Haan.

Z Wiednia d. 28. Grudnia.

Wysłany od teraźnieyszego Imperatora szambelan Xzę Galiczyn z doniesieniem o iego wstąpieniu na tron do tuteyszego dworu, miał d. 24 t. m. prywatną audyencyą u Cesarza Jmć na którey mu oddał list z wspomnionem doniesieniem.

Z Paryża d. 11. Grudnia.

Dyrektoryat ma bydź rezelwowany P. Pickney, który iest od ziednoczonych stanów Amerykańskich, na mieysce odwołanego posła P. Monroe tu posłany, nieprzyiąć. On pisał iuż do ministra zagranicznych związków i żądał od niego rozmowy, ale ten mu ieszcze nic nieodpowiedział. Monoroe znayduie się tu ieszcze. Wspomniony P. Pickney iest bratem owego negocyatora, który traktat handlowy między Ameryką i Anglią zawarł, i właśnie dla tego traktatu ma dyrektoryat niechcieć go za Amerykańskiego posła uznać.

Gwardya dyrektoryatu iest iuż teraz uorganizowana. Wczoray miał nad nią jenerał Krick Alzaczyk i głowa iey sztabu w ogrodzie Luxemburg rewią. Nakoncu miał do niey przemowę, na którą mu wykrzykiem: Niech żyie rzeczpospolita! odpowiedziano.

Od nieiakiego czasu, mówi deputowany Dupont de Nemours, w dzisieyszym swoim dzienniku Historien, większa część ludzi skazanych na łańcużki, wymknęła się z więzieniów, i niedawno niemal wszyscy więźniowie uszli z Brest. Minister policyi skarżył się o to u ministra marynarki; ten odpowiedział mu: " Ponieważ stróżowie nie są płatni, więc cięzko ich przymusić, aby dopełnili swoich powinności; z tey przyczyny kazał galerowych niewolników, aby nieuciekali na okręty wpakować, ale i tak większa ich część uciekła. " Ci rozbóy nicy czynią drogi niebezpiecznemi, daią się ostatkom armii Baboeufs werbować, która na obóz pod Grenelle, gdzie iey się nieudało, tylko w małey części uderzyła, i dotąd zachowała ieszcze swoich jenerałów, kommendantów batalionów i officyerów. Korrespondencya między jeneralnem sztabem tey armii ze złoczeńców, który wszystkim członkom dawnych rewolucyynych wydziałów w całey rzeczypospolitey, tak prędką i dokładną wiadomość o naymnieyszych poruszeniach daie, które w Paryżu przeciwko dyrektoryatowi i ciału prawodawczemu przedsięwzięte bydź maią, i terrorystami po departamentach, czynnie utrzymuią, którzy w każdym momencie są pogotowiu, do uderzenia, iak tylko co z Paryża, co oni dobremi wiadomościami nazywaią, odbierą. Wybrane korpus takich złoczyńców zebrało się w Paryżu: składaią kompanią z 100 ludzi, którzy się strasznemi przysięgami między sobą obowiązali dyrektora Carnot, ministrów Cochon, Petiet i Benezech i tym czasem 80 członków ciała prawodawczego, to iest 60 z nowey trzeci części, a 20 zdawnych, którzy się podczas konwencyi mężnemi i poczciwemi okazali, zamordować. Przez tę exekucyą spodziewaią się resztę zastraszyć, a ieżeliby to niedosyć było, to chcą daley poyść; ponieważ niech kosztuie co chce niechcą następuiących elekcyy dopuścić, albo przynaymniey niemi kierować, ażeby pod cienką zasłoną konstytucyi rewolucyyny rząd nazad zaprowadzić. Zaczenaią sobie pochlebiać, iż ustawa 14 frimer (4 grudnia) która ich z początku tak udręczyła, na dobre im wyydzie, ponieważ im znaczną liczbę amnestyowanych współbraci do Pary-

ża na pomoc sprowadzi. Jedyny sposób do odwrocenia tych zamachow, byłby uorganizowaniem nazad wszędzie narodowych gwardyy, względem których się ieszcze zawsze rząd waha."

Kommissarz Salicetti poiechał z Liworna do Korsyki i tam tak długo będzie bawił, poki nowa konstytucya niezostanie zaprowadzoną. Zapewniaią iż korpus od 5 do 6000 Korsykanow przybędzie w krotce do armii jenerała Buonaparte. — Towarzystwa Frankmasonow, o których od dawna nic niebyło słychać, zaczenaią się znowu pokazywać. One będą zapewne sposobem którego duch partyi dla wpływaniania do nowych elekcyy użyie.

Deputowani od kupcow, których z naypierwszych handlowych miast naszego kraiu dla naradzenia się względem handlu i skarbowych interessow do Paryża wezwano, stanęli iuż tu powiększey części. Niektóre miasta nieposłały wcale żadnych deputowanych, albo jeżeli których obrały, to ci niechcieli do Paryza poiechać. Oprocz założenia banku, ma ieszcze zwołanie tych deputowanych mieć za cel, zaprowadzenie hipotycznych billetow na pewny czas do wypłacenia, i na ruchomościach i stoiących dobrach partykularnych ludzi zafundowanych.

Dla utrzymania bezpieczeństwa i porządku przeciwko rabusiom i złodzieiom w Paryzu, ma minister policyi mieć zamiar, ustanowienia nazad policyyney straży, ktòra za rządow krolewskich pod imieniem *Guet a pied i Guet a cheval* znaną była; lecz ta straż kosztowała przed tym wielkie summy. — Popług podania deputowanego Dupont de Nemours, wyszła w Francyi od rewolucyi następuiąca liczba ustaw i rezolucyy: Od konstytucyynego zgromadzenia 2557; od prawodawczego 1712; od konwencyi 11210, a od teraźnieyszego prawodawczego zgromadzenia, razem z rezolucyami dyrektoryatu 1195 razem 16673.

Dla zapłacenia przyrzeczonych Francyi 4 mill. liw. dekretował rząd Genueński pożyczkę na 2 procenta, ktòra szczególniey na bogatych iest rozciągnioną, i czynsze domow będą służyć za skazowkę. — W tym momencie dowiaduiemy się, iż Hiszpańska flotta, przy wyyściu z Tulonu, ktòrą tam przeciwny wiatr długo zatrzymał, przez szturm wiele ucierpiała i poczęści rozpędzoną została. O los niektórych okrętow bardzo się obawiaią.

Od kilku dni, mowi dzisieyszy Redaktor, zaczenaią przez niedorzeczne mowy, zaiątrzenia i obwinienia względem ruchu publicznych władz i względem naszych nadziei przeciwne rzeczy rozpuszczać. Lecz naszego, dodaie nakońcu, położenia nietrzeba podług wyroku niektórych osòb brać; prawdziwe bowiem głowy partyi iuż są przytarte, a roziątrzenia kilku subalternow, będą bezskuteczne. — Jest kommisya wyznaczona, która ma stan naszych kolonjy roztrząsnąć, i zastanowić się czyby niedobrze było ograniczyć dekreta względem wolności murzynow, lub w cale ich cofnąć. — Sieyes, Talleyrand-Perigord i Chenier, maią bywac podług dziennika Quotidien, często u lorda Malmesbury na obiadach.

Rada starszych potwierdziła rezolucyą rady 500, ustanawiaiącą 200 nowych kompaniy z Weteranow, iako tez i drugą rezolucyą, iż Angielskie towary które iuż są z Anglii w drodze do Francyi, i o któ-

rych przed 5 stycznia na ciach doniesiono, będą bez konfiskaty do Francuzkich portow aż do tegoż dnia wpuszczone. Rada starszych potwierdziła i tę rezolucyą, którą wdowie bywszego prezydenta Bailly naznaczono pensyą.

Sławny botanik Michaux, który iuż kilka razy do Persyi iezdził i od 10 lat w połnocney Ameryce bawił, powracaiąc nazad rozbił się z nim okręt pod Hollenderskiemi brzegami, niedaleko Amsterdamu. Jego kosztowne zbiory są iednak prawie wszystkie wyratowane. — Postyllion z Brest został znowu zatrzymany i tłomak iego zrabowano.

O poselstwie pokoiu zapomniano by tu w cale, gdyby czasem iaka dowcipna głowa o nim nieprzypomniała. Tyle iest pewnego, iż wczoray w nocy odebrał lord Malmesbury kuryera z odpowiedzią z Londynu, i od tego momentu każdy pała ciekawością, iakie też owe nadgrody bydź mogą które poda. Z resztą mało tu iest takich, żeby o pokoiu z Anglią wierzyli; ale wszyscy się spodziewaią pokoiu z Austryą.

Tuteyszy cały świat zatrudniaią przyszłe elekcye; około 8 niedziel będzie można wiedzieć, który z dyrektorow wystąpi, kto na iego mieysce będzie obrany i ktorzy z deputowanych z ciała prawodawczego wyydą &c. Podług wszelkiego podobieństwa będzie można w owem czasie wiele pieniędzy zarobić; lecz wiemy z doświadczenia iż tu na lądzie zawsze więcey pieniędzy kosztuie antypatryotyczne głosy zakupywać, iak patryotyczne, bo te z własnego interessu każdego Francuza wypływaią. Policya iest iuż także o nadzwyczaynych summach przeświadczona, które od niedawnego czasu do Francyi weszły; możnaby niemi, rzekł ktoś, trzydzieści razy więcey zbytkować, iak teraz w pewnych oberżach czynią. Z tey przyczyny czynią także zakłady, iż przed d. 21 marca zostaną negocyacye pokoiu ukończone.

Nowych przygotowań do woyny ieszcze niewidać; ale podług wiary godnych ludzi, zatrudnia się dyrektoryat sekretnie oszczędzaniem wielkich summ do nadzwyczaynych wydatkow. Jakoż w samey istocie widać wielką oszczędność, bo skarb narodowy niewypłaca tylko samem dożywotnikom; wypłaca im regularnie nie iak iak przed tym, ale też nikogo więcey oprocz nich niedopuści: musi zatym niemało pieniędzy w skarbie bydź, ponieważ przychody są teraz znaczne, sama 2ga szosta część, czwartey części przyniesie 25 do 30 mill. gotowych pieniędzy, a podatki gruntowe bieżącego roku idą po wszystkich departamentach nawet i w Paryzkim gdzie wszystko przeciwnie szło, bardzo dobrze.

Lally Tolendal wydał w Londynie adres do Francuzkiego narodu za emigrantami. — Za Lafayettem piszą teraz bardzo wiele, i wszczęła się ztąd uczona woyna przeciwko mallet du Pan

Wczoray dekretowała rada 500 iż długi, które są dawniey na assygnaty kontraktowane, maią bydź na gotowe pieniądze podług biegu narodowego skarbu, i tak żeby wziąść średni bieg assygnatów iaki 10 dni przed kontraktem i 10 po każdem kontrakcie miały; zaciągnione te długi będą na terminach gotewemi pieniądzmi zapłacone. — Boissy-d'Anglas oskarżał znowu wczoray domy grów, o których iuż przed miesiącem gadał; przedtym niebyło ich tylko 29,

a teraz iest ich 45 w Paryżu. Te domy, rzekł, są w większem porozumieniu, z złodzieystwem i morderstwem, które codziennie popełniane bywaią, niż my mniemamy. Na iego wniosek dekretowano kommifsyą, z 3 osob, Sieyes, Boifsy d'Anglas i Berlier, która ma przynieść proiekt względem takowych domów. Roztrząsanie względem wolności pras, ciągnie się ieszcze.

Z Konstantynopola d. 10. Listopada.

Nim przeszły Francuzki poseł obywatel Verninac, ztąd wyiechał, co w tych dniach nastąpiło, dał mu kapitan bafsza nadzwyczayney wielkości namiot, który podług tuteyszey miary 500 łokci, po Turecku pihi nazwanych, obszerności miał. Ta liczba iest umyślnie dla uczynienia honoru radzie 500 wzięta; nad tym namiotem pokazuie się przybywaiący Xiężyc, a nad Xiężycem wychodzi gwiazda. Obywatel Verninac odda dyrektoyatowi ten podarunek od W. Sułtana, iako zakład iego przyiaźni i przychylności do rzeczypospolitey Francuzkiey.

Teraźnieyszy Francuzki ambafsador Aubert Dubayet, nabywa przez swóy popularny, przyiemny postępek i inne skuteczne sposoby wiele przyiacioł. Tuteyszy rząd pokazuie teraz wiele przychylności do Francuzkiego dyrektoryatu. Aubert-Dubayet żądał iak wiadomo, aby P. Chalgrin niebył w żaden sposób iako rezydent Ludwika XVIII uznany. Porta dała wnet temuż P. Chalgrin w twardych i groźliwych wyrazach przez drogomana do zrozumienia, aby się nieważył naymnieyszego powierzchownego krolewskiego znaku, lub wysłańca Ludwika XVIII. używać. Porta zezwoliła także, aby katolickie kościoły w tuteyszey stolicy i w Tureckim państwie które dawniey pod Królem Chrześciańskim stały, pod protekcyą rzeczypospolitey Francuzkiey zostawały; z tym iednak warunkiem, aby takowe kościoły nie były od Francuzów na koszary obracane.

Przez Włochy przybyła tu w tych dniach kompania Francuzkich artylleryst[ó]w na okrętach neutralnych. Z dawniey przybyłych tu Francuzkich sztukmistrzów, założyła Porta nową ludwisarnię, i rozmayte fakryki, w których na kilka kroć sto tysięcy broni, pistoletów i szabel robią.

Ismael Aga, który był dozorcą zbożowego magazynu, idzie iako nadzwyczayny poseł do Londynu, na mieysce przeszłego posła. — Posłowie, których Porta do Wiednia i Berlina mianowała, odebrali rozkaz aby się na przeznaczone mieysca udali.

Do Smirny przybył Hiszpański jeneralny konsul, z wielą Hiszpańskiemi kupcami, którzy przywieźli z sobą dwa milliony piastrów na założenie handlu.

Ta spekulacya czyni tym większe wrażenie, iż właśnie w tym czasie ią zakładaią, kiedy Hiszpania wydała Anglii woynę.

Na powtórzone Tureckich kupców skargi, przedsiębierze nakoniec Porta do zakrzewienia i rozszerzenia handlu różne środki. Ma bydź afsekuruiąca kompania ustanowiona, i tym którzy swoim kosztem flotty kupieckie wystawią, nieiakie korzyści nadane. Maią także bydź fabryki sukienne, papiernie &c. założone.

Z Lizbony d. 12 Listopada.

Kupcy Bento Jozef Pacheco i syn, ofiarowali Królowey w przypadku woyny 2 okręty w podarunku, utrzymanie iedney kompanii żołnierzy i do tego, 5000 Krusa-

dów (100,000 zł: pol:) Królowa podziękowała im pięknie za ten wspaniały podarunek, i oświadczyła iż iey będzie miley, kiedy odłożą iaka summę na zakupienie billetow, które królewski skarb wnet w cyrkulacyą zaprowadzi. Na to oświadczenie, dali zaraz wspomnieni kupcy 100,000 krusadów skarbowi krolewskiemu na zakup takowych billetów.

Z Manheimu d. 16. Grudnia.

To iest pewna iż Austryacy niepozwolą na zawieszenie broni na wyższem Renie, poki tylko Kel i szaniec mostowy pod Huningen w reku Francuzów zostawać będą. Dnia 13 t. m. była ieszcze nader żwawa kanonada około Kel, i wiele ammunicyi tam wysłano. Pod Huningen zatopili Austryacy Francuzki statek z żołnierzami. Dnia 12 przypuścili Austryacy na mostowy szaniec, a nawet i na samo miasto straszliwy ogień.

Z Manheimu d. 16. Grudnia.

Gdyby się Mantua miała poddać, będą się Austryacy starali przeyść czym prędzey za Ren.— Trzech bracia Xżęta de Rohan są teraz razem w Heidelbergu.— Na mieyscu komicyalnego Moguńckiego posła w Ratysbonie P. Straus, został konsyliarz kamery baron Steigentaesch mianowanym, ktory cyrkuł Westfalski reprezentował.

Przedwczorem przebiegł maior Marschal przez tuteysze miasto kuryerem od jenerała Wernecka do Arcy Xcia Karola. Jeżeli Francuzi potrafią utrzymać swoią kommunikacyą z Strazburgiem, to muszą Austryacy wprzód dobrze oszańcowany wielki obóz szturmem odebrać, nim Kel będzie w Niemieckich ręku. Cesarscy maią więc, nietylko z samem Kel do czynienia, ale z całą nieprzyiacielską armią, ktora w każdym momencie może bydź zwiększona i szańcami i twierdzą od 4 bastyonow iest okrytą. Przy zakładaniu szańcow tey twierdzy, użyto wszystkiego, co tylko kiedy sztuka mogła naylepszego wynaleść. Oprocz tego, bagniste okolice Kel, czynią Cesarskim bardzo wiele trudności; muszą nietylko z nieprzyiacielem ale i z żywiołami walczyć.

Z Włoch d. 6. Grudnia.

Papież nieprzyiał nowych propozycyy od Francuzkiego posła Cacault i od tego czasu podwoiono uzbraiania w Papiezkim państwie. Civitavechia iest od lądu i morza w stanie obrony postawiona. W Ankonie i innych portach czynią także przygotowania do obrony.— Król Sardyński mianował P. Nemis de Pellone bywszego posła w Portugalii ambassadorem do Madrytu.— Do Turynu przybył iuż nowy rezydent Francuzki obywatel Jakob.— Francuzi ściskaią coraz bardziey Mantuę. Z wewnątrz Francuzi odebrali wiele posiłkow.— Z wysłanych do Korsyki woysk zatopił się ieden statek z 400 ludzi pod Saromskiemi brzegami.— Anglicy ktorzy w Toskańskim wylądowali, w siedli znowu nazad na okręty.— W Lombardyi wyszedł rozkaz, aby więcey do nowicyatów nieprzyymowano.— Agent Paolego, ktory miał zachęcić iego stronników, żeby się za Anglią oświadczyli, został ztamtąd wygnany, i pieniądze ktore miał na ten koniec patryoci zabrali.— Korsykanie, ktorzy z Anglikami trzymali, popłynęli z wice krolem Elliotem, i Francuzi niemaią iuż żadnych nieprzyiacioł w Korsyce. Jenerałowie Gentili i Casalta, obydwa Korsykanie iak Salicetti, okazuią wielkie umiarkowanie.

Z Strazburga d. 8. Grudnia.

Po strasznej kanonadzie udało się nieprzyiacielowi, opanować iednę małą wys-

pę między Marlen i Kel na prawem brzegu Renu, na przeciwko Polygon. Nie była tylko 400 ludźmi i 2 czterech funtowemi armatkami osadzona; iak te zwalono, cofnął się garnizon na ten tu brzeg Renu. Utrata tey wyspy, nie iest ani dla Kel, ani dla mostu niebezpieczną; ufortyfikowano iuż także inną wyspę powyżey mostu 15 moździerzami i 2 haubicami osadzono. Między Sundheim i Kel mieli Austryacy usypać batterya. Jenerał Cice odebrał kommendę w Huningen po z marłym na rany jenerale Abatucci.

Z Włoch d. 14. *Grudnia.*

Żona Jenerała Buonaparte przyiechała d. 26 listopada do Genui, i tam była wszystkiemi honorami obsypana. Dnia 2 Grudnia wyiechała do Medyolanu do swego męża, który tam trochę zasłabł i d. 13 ieszcze się tam znaydował.

W Bononii głosowano względem przyięcia ustanowioney d. 4. grudnia dla tego miasta konstytucyi. Z 484 głosuiących 454 głosowało za konstytucyą, którey przyięcie zaraz ogłoszono. Potym przystąpiono do obrania 36 reprezentantów, którzy się d. 27 grudnia na zapowidziane z tey tu strony Po złączonych kraiów wspólnezgromadzeni do Reggio maią udać.

Francuzki jenerał Vaubois stanął d. '4 grudnia w Liwornie, i zlozował jenerała Setrurier, który się d. 6 udał do armii Włoskiey. Dnia 7 poszło 300 ludzi Francuzkiego garnizonu do Mafsa.

Francuzki poseł przy dworze Toskańskim popłynął d. 8 iako wykonawczy kommifsarz do Korsyki.

Papiezka armia ma iuż do 20,000 regularnego woyska wynosić, a będzie do 37,000 ludzi pomnożona. Werbunki idą iak nayponnyśniey, a ogulem wszystkie przygotowania do woyny z naywiększym pospiechem

Od granic Rofsyyskich d. 3. Grudnia.

Wszystkie z Petersburga przychodzące wiadomości donoszą iednostaynie o madrości, czynności i pieczołowitości teraźnieyszego monarchy, który zaięty chwalebnym staraniem usiłuie wciśnione nadużycia wykorzenić i przyśpieszyć powszechne dobro kraiu.

Imperator rozkazał wszystkie kancellarye, wyiąwszy tę iednę, którą hrabia Besborodko zawiadywał, popieczętować, i aby zatrzymane interefsa na pewny czas były wygotowane, a potym żeby wszystko pilnie w swoim czasie odbywane było. Pierwszy konsyliarz w wydziale zagranicznych interefsów P. Markow, został oddalony, i iego urząd hrabiemu Romansów, który był ostatnim posłem w Szwecyi udzielony. Xżę Kurakin został wice kanclerzem. Sędziwych iuż dwóch adiutantów Piotra III. podwyższył na jenerałów.

Imperator wyieżdza codziennie z obiema W. W. Xiażetami, i wszystko sam ogląda; często ieździ także nieznaiomo po mieście. Gdy do uszu iego skarga doszła o drogości chleba, kupił sam niebędąc poznany od iednego piekarza chleba, kazał go zważyć i podług taxy porachować, a gdy się pokazał za nadto mały, nakazał w tey mierze surowe rozkazy wydać. Od tego czasu iest chleb tańszy i inne żywności przez podobne rozporządzenia spadły w cenie. Lud wielbi Imperatora, i gdzie go tylko spotka wszędzie nayżyczliwszemi błogosławieństwy obsypuie.

Teraźnieyszy Imperator przywrócił nazad zniesioną dawniey starą ustawę Piotra I., która wyłącza kobiety od tronu Rofsyyskiego.

DODATEK

DO Nru. 2.

GAZETY KRAKOWSKIEY

We Srzodę Dnia 4. Stycznia 1797.

Z Amsterdamu d. 17. Grudnia.

Podług listow z Nowegoyorku, obawiaią się wciąż, aby elekcya następcy Washingtona nieuczyniła w Amerykańskich prowincyach iakiego zamieszania. We wszystkich prowincyach są osobne partye. P. Jackson utrzymuie lud Georgii, P. Lewing lud nowey Jersey, a P. Adams ma wiele przyiacioł po miastach. Obawiaią się, aby z tey przyczyny nienastąpiło rozdzielenie między południowemi i połnocnemi miastami. — Z Kadyx donoszą pod d. 22 listopada, iż Angielski konwoy od 27 transportowych okrętow, przyprowadził 2 Hiszpańskie i 1 Francuzki zabrane okręty do Gibraltaru.

Z Hagi d. 17. Grudnia.

Z powodu zadekretowania iedności i i nierozdzielności rządu i skarbu rzeczypospolitey, dawano tu wczoray patryotyczne festyny. Jeden był w dawney Xcia Oranii galleryi, gdzie były wszystkie członki rządu i zagraniczni ministrowie &c. ogułem przeszło 100. osob przytomnych.

Duński minister podał notę prezydentowi zgromadzenia, w ktorey upraszał o uznanie obywatela Dull, iako Duńskiego wice konsula w Amsterdamie, na co zgromadzenie zezwoliło. — Nasza marynarka odebrała rozkaz, aby wszystkie okręty Hiszpańskie w ciągu tey woyny, przeciwko wszelkiey napaści broniła. Hiszpańska takie same rozkazy względem Hollenderskich okrętow odebrała.

W zgromadzeniu czytano następuiący list od porucznika okrętowego Metmann, ktory z przylądku dobrey nadziei do Portsmut powrocił:

Wspołobywatele!

Od wice admirała Lucas odebrałem zlecenie doniesienia wam nieprzyiemney wiadomości o wzięciu d. 16 sierpnia Batawskiey eskadry pod przylądkiem dobrey nadziei. Gdy d. 6 tegoż miesiąca staneliśmy w odnodze Saldanha, pokazała się d. 15 od brzegu morskiego Angielska armia od 4 do 5000 ludzi na ktorą okręt Bellona od godziny 11 do 4 popołudniu bez ustanku strzelał. Wnet potym stanęła flotta od 8 liniowych okrętow 6 fregat i mnieyszych okrętow niedaleko uyścia odnogi na kotwicach Jak tylko ludzie okrętowi postrzegli iż to Angielskie są okręty. zapieli zaraz do kapeluszow Oranii kokardy, i zaczęli krzyczeć: Niech żyie Xzę Oranii! grożąc officyerom wymordowaniem. Oderwali kapę

okrętową, wykradli wino i gorzałkę, ktorą tylko mogli złapać i upili się. Zamiast co mieli armat pilnować, poszli wszyscy precz niezważaiąc na rozkazy oficyerow, i wice admirał Lucas został dla tego przymuszonym d. 16 do kapitulacyi przystąpic.— Dnia 20 powyżey wspomnionego miesiąca, poplynęłem na Angielskim okręcie la Mozelle z odnogi Saldanha do Portsmut, i d 2 listopada z depeszami dla was tam stanęłem. Pisałem iuż po dwa razy do admiralicyi w Londynie; ale dotąd niemogłem pozyskać pozwolenia, abym mogł do swey oyczyzny powrocić.,,

Po przeczytaniu tego listu wyznaczono kommifsyą, dla przyniesienia proiektu, iakichby śrzodkow można użyć na poskromienie buntownikow i zdraycow oyczyzny, ktorzy są przyczyną, iż nasza flotta bez naymnieyszego odporu dostała się w ręce Anglikow.

Oczekuiemy wkrotce wiadomości, o powszechnym zawieszeniu broni między Cefsarskiemi i Francuzami, nad ktorem mocno pracuią. Jenerał Beurnonville donosi w ostatnim liście, iż Francuzscy i Austryaccy jenerałowie podpisali iuż w okolicach Neuwied zawieszenie broni, z kondycyą że wszystkie nieprzyiacielskie kroki na obydwoch brzegach Renu niższego ustaią, poki niebędą wprzod na 3 dni wypowiedziane. Ten jenerał tak iest pewny nadziei powszechnego zawieszenia broni, iz niektore Francuzkie bataliony posłał iuż na zimowe leże do Hollandyi.

W prowincyi Geldryi odkryto gatunek spisku, do zrobienia kontra rewolucyi. Z obydwoch partyy aresztowano kilku obwinionych, a przytym i wiele dystyngwowanych osob, między ktoremi się i dama iedna znaydowała, ale tę zaraz uwolniono.

Odchodzenie bydła z ponad niższego Renu, przeniesło się niestety do Geldryi. Zgromadzenie narodowe przedsięwzięło, niektore śrzodki, dla przeszkodzenia dalszey zarazie.

Potwierdza się iuż, iż w Dunkierce maiąca się przedsięwziąć wyprawa iest odłożona: woyska i artylerya rozeszły się iuż. Obydwa jenerałowie Quentin i Marcheret poiechali do Paryża, i kilka batalionow między ktoremi się wiele Polskich patryotow znayduie, powrociły do Lill nazad.

Z obozu pod Kel d. 12. Grudnia.

Wczoray w wieczor miała bydź nieprzyiacielska batterya przy domie pocztowym, czyli austeryi pod czarnym orłem attakowana. Do tego było 600 ludzi piechoty od regimentu Olivier Wallis z 7 officyerami pod kommendą pułkownika barona Haid przeznaczonych. Około 10 godziny zaczął się attak, dom pocztowy pomimo iż pułkownik Haid zaraz na początku attaku został kartaczami śmiertelnie raniony, był iednak wzięty. Tym czasem ruszyły się 3 nieprzyiacielskie batterye z wielką popędliwością przeciwko naszym, ktorzy ieszcze iednym batalionem Czeskich grenadierow byli wsparci; lecz gdy kommendant iego rowoie śmiertelnie ranionym został, musieliśmy zatym nieprzyiacielowi nazad pocztowy dom odstąpić. Potym obiał iako naystarszy officyer kapitan Engelhard kommendę i po drugi raz na ow dom pocztowy attak przypuścił; lecz dla przemagaiącey nieprzyiacielskiey siły, musieliśmy się cofnąć; za trzecim dopiero attakiem udało się naszym, iż się przy owym do-

mie utrzymali. Strata nasza w tey okazvi wynosi 4 officyerow ranionych i 300 prostych częścią zabitych, częścią ranionych. Na lewem skrzydle był także z naszey strony we 3 bataliony od Arcy Xcia Karola przypuszczony attak, gdzieśmy także cokolwiek straty ponieśli. Między innemi został tam kapitan Reiser, adiutant jenerała Stader ranionym. Nasze roboty ciągniemy wciąż i trzecia paralella iest iuż otwartą.

Z Kopenhagi d. 20 Grudnia.

Mianowanie hrabiego Bernsdorff, (syna sławnego ministra aktualnego w Danii,) na posła Duńskiego do dworu Rofsyyskiego, co tu za rzecz pewną utrzymywane było, dotąd się niepotwierdza; ale domyślaią się, iż go może wkrotce ten urząd spotka. W nieprzytomności teraźnieyszego posła przy dworze Hiszpańskim, hrabiego Ahlefeld, zawiaduie tam rezydent P. Rachel interefsami naszego dworu.

Podług wyszłego p d d. 7 t. m. z handlowego kollegium Krolewskiego patentu, mogą odtąd obce i wschodnio-indyyskie towary, prosto z wschodnich Indyy na własnych okretach z tą samą wolnością i pożytkami, iako też z temi samemi obowiązkami i opłatami, iakich Duńscy poddani doznaią tu przychodzić.

Fregata St. Thomas, ktora pod kommendą kapitana Docken, iako strażuiący okret, całe to lato na Sundzie stała, powrociła teraz do tuteyszego portu nazad.

Podpułkownik Wisch, będący dawniey w Duńskiey służbie, a teraz służył kilka lat przy armii Francuzkiey, gdy tu nazad powrocił, został od Krola na pułkownika w woysku podniesiony i roczną pensyą 1000 Reichstalerow udarowany.

Z Sztokolmu d. 13. Grudnia.

Wczoray zawdział nasz dwor za zmarłą Imperatorowę Rofsyi na 4 niedzielę żałobę. Znayduiący się tu Rusini wykonali przeszłey niedzieli w tuteyszym Ruskim kościele Pawłowi I. przysięgę wierności.— Do rządu Pomeranii posłał Krol niedawno list swoy, w ktorym przebacza iak nayłaskawiey mieszczanom obuch miast Greiswald i Barth, za maiacy udział do buntu.

Z Bazylei d. 13. Grudnia.

Gdy Austryacy roztrzylali most pod Huningen, wysłał Xżę Fürstenberg trębacza do Francuzkiego jenerała Abatucci, wzywaiąc go, aby w kwadrans opuścił szaniec i wszystkie batterye przed Huningen i całą artylleryą, która się na prawem brzegu Renu znayduie Cefsarskim oddał. Abatucci dał na to nastepuiącą odpowiedź:

„Jakie kolwiek bydź może WPana, wyobrażenie omniemanem krytycznym położeniu, w którym iasię znayduię, mam iednak honor zapewnić WPana, iż iestem w każdem momencie gotow wyprowadzić go z iego błędu. To iest dosyć powiedziane dla okazania WPanu, iak mało iestem skłonny do przeięcia poniżaiącey kapitulucyi, krorą mi ofiaruiesz.“

Jenerał Abatucci umarł iak wiadomo d 2 listopada na rany, które był pozniey otrzymał. Miał 26 lat i na jenerała brygady popisawszy się bardzo dobrze iako jenerał adjutant, pod czas przeyscia tego roku za Ren, wyniesionym został. Abatucci był z urodzenia Korsykanin, i iego oycieć służy ieszcze iako jenerał dywizyyny w okolicach Tulonu. Ostatni był za fałszywe świadectwo, które w iedney krwawey scenie miał dać, na wypalenie czoła i na galery skazany; ale potym ten dekret został

skafsowany i Ludwik XVI udarował go krzyżem Ludwika S. Abatucci był należącym żony dawnego ministra stanu, hrabiego de Vergennes,

Z Frankfurtu d. 19. Grudnia.

Zona margrabi Badeńskiego, powiła d. 9 w Triesdorf w Anspachskim syna, któremu dano na imię Maximilian Fryderyk Jan Ernest. — Pafsawski kapitulny dziekan hrabia Walsberg, nieprzyiął proponowanego od kapitały tytułu Xżęcia Rzeszy i biskupstwa Pafsawskiego. Zaproponuią go zapewene hrabi Thun. — P. Panzer, którego dwor Münchenski na nieiaki czas do Paryża wysłał powroeił ztamtąd nazad. Hrabia Raumford poiechał teraz za to do Wiednia. — Austryacy założyli na rzece Lech niżey Meitingen między Augszpurgiem i Donauworth most, dla wygody większey ich transportow. — W Wittembergu umarł d. 16 lutego uczony profefsor Titius w 68 roku wieku swego. Był rodem z Konitz dawnych Polskich prufs, i przez 40 lat dawał z chwałą matematykę i fizykę w szkole głowney Wittemberskiey.

Z Worms d. 16. Grudnia.

Francuzkie woyska, ktore niedawno do okolic Grünstadt były przyszły i do dywizy i Lefevra należały, poszły znowu do Neuwied nazad, tylko się 4ty regiment husarow i 2 połb ygrdy, które razem do 3000 ludzi wynoszą, tu się pozostały. D. 13 wysłały oddział iazdy z 400 ludzi do Alezey, a 28 czerwonych husarow do Monzenheim, Dalsheim i Niederstersheim aż do Pfeddersheim. Na ostatni napadł nieprzyiacielski patrol, który 11 Francuzow w niewola zabrał. Wczoray przybył tu Austryacki officyer z trębaczem, ktory iak mowią, wiezie Francuzkiemu jenerałowi do Kreutzach wiadomość o zawieszeniu broni. Dziśiay rano ucierały się znowu forpoczty w naszych okolicach.

Od wyższego Renu d. 17. Grudnia.

Kel, które iuż około 9000 ludzi z obu stron kosztowało, czyni ieszcze zawsze naywiększy odpor. Francuzi czynią nayzwawsze wycieczki; d. 11 t. m. gdzie sam jenerał Moreau był przytomnym, uczynili iednę z naytęższych. Tego samego dnia opanowali Austryiacy nayważnieyszą batteryą, która iest między spaloną pocztą i fortecą usypana, i która im wiele przeszkody czyniła. Dwa razy odparli Francuzi attakuiących z znaczną stratą nazad, ale za trzecim attakiem odebrali Austryacy szturmem szaniec. Ta okoliczność każe się spodziewać, iż się ta forteca będzie musiała niedługo poddać, zwłaszcza iż Francuzi dla idącego lodu musieli swóy pływaiący most na Renie rozebrać. Ale iezeliby się odebranie tey fortecy miało ieszcze długo przeciągnąć, to iuż zimowa kampania iest zadecydowana. Wielka machina która iest do zepsucia mostu na Renie przeznaczona, dla małey wody nie może bydź użytą. — Francuzki ambafsador w Bazylei, miał się na Szwaycarskich officyerow skrarżyć, który trzymali pod czas pierwszego attaku mostowego szańcu tey nocy wartę, i pozwolili Austryakom przez Szwaycarski grunt przechodzić.

Od Rofsyyskich granic d. 6. Grudnia.

Nietylko Kościuszko &c. ale ogułem wszyscy uwięzieni Polacy są od teraźnieyszego Imperatora na wolność wypuszczeni. — Ciało Imperatorowey nieboszki, stoi aż do 10 Grudnia na paradnem katafalku, i tego dnia dopiero nastąpi paradny pogrzeb. Żałoba będzie trwała aż do 10 maia.